

Bijsluiter bij het onderzoek naar leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs

Bij dit onderzoek hebben we gekeken of de leerlingen voldoen aan criteria die door een landelijke commissie worden vastgesteld. Als dat zo is dan kan een officiële indicatie voor de leerling worden aangevraagd (dit doen we bij de Regionale Verwijzingscommissie/RVC). Soms voldoet een leerling niet precies aan de criteria maar geeft de basisschool (of de ouders) aan dat er toch extra ondersteuning nodig is. Het kan dan zo zijn dat een leerling zonder officiële indicatie toch geplaatst wordt in een kleinere klas met extra ondersteuning.

Om te kijken of een leerling in aanmerking komt voor een indicatie wordt gekeken naar:

1. Leerachterstanden (didactiek)
2. Intelligentie/IQ (capaciteiten/cognitie)
3. Sociaal-emotioneel functioneren en gedrag

Hieronder omschrijven we per onderdeel wat de criteria zijn en hoe we dat onderdeel onderzoeken.

Leerachterstanden

Bij de leerachterstanden kijken we naar 4 gebieden:

1. Technisch lezen
2. Begrijpend lezen
3. Spelling
4. Rekenen

Als je voor een leerling een indicatie lwoo of pro wilt aanvragen dan moeten er leerachterstanden zijn op inzichtelijk gebied. Daarmee wordt bedoeld dat de leerling een achterstand moet hebben op óf begrijpend lezen óf op rekenen. Een leerling moet op tenminste 2 gebieden een achterstand hebben waarvan dus in ieder geval op een van deze twee vakken. Zonder leerachterstanden kun je geen indicatie aanvragen.

Voor **leerwegondersteunend onderwijs** moet er een achterstand zijn tussen de 25 en de 50% op twee gebieden.

Voor **praktijkonderwijs** moet er een achterstand zijn van 50% of meer op minimaal twee gebieden.

Wat betekent dat nou: een achterstand van 25% of 50%.

Bij het bepalen van de achterstand wordt eerst gekeken naar het niveau dat je zou verwachten. Dat kun je bepalen door te kijken hoeveel maanden onderwijs een leerling heeft gevolgd. Het aantal maanden onderwijs wordt de didactische leeftijd (DL) genoemd. Omdat er 2 maanden vakantie zijn, worden er per jaar 10 maanden geteld. Aan het einde van groep 8 heeft een leerling een didactische leeftijd van 60 (geteld vanaf groep 3).

Op school doen de leerlingen elk jaar toetsen van Cito. Met die toetsen kun je een niveau bepalen. Dat wordt een didactische leeftijdsequivalent of dle genoemd.

Als je die 2 scores met elkaar vergelijkt kun je bepalen hoe groot de achterstand is.

Bijvoorbeeld: Een leerling in groep 8 doet in januari een toets voor begrijpend lezen. Zijn DL is dan 55. Uit de toets komt dat er een dle is van 35 (niveau midden groep 6). Er is dan een achterstand van 36% (voor degenen die het precies willen weten: $1-35/55=0.36$)

Wat voor soort toetsen worden nu afgenomen:

Wij maken gebruik van het drempelonderzoek om een bepaling van het niveau van technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen toe doen.

Intelligentieonderzoek

Bij dit onderdeel worden 2 verschillende testen afgenomen; de NIO of de NDT. De leerlingen worden in groepen ingedeeld en elke groep doet 1 test.

De NIO (Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau)

De NIO bestaat uit zes onderdelen. Drie subtests om te kijken naar verbaal (taal)begrip : Synoniemen, Analogieën en Categorieën. De onderdelen Getallen en Rekenen meten het rekenkundig inzicht en het onderdeel Uitslagen het ruimtelijk inzicht (gecombineerd in het Symbolisch IQ).

Synoniemen

Bij deze subtest wordt de kennis en de betekenis van woorden onderzocht.

Voorbeeld: **dapper** 1. licht 2. koud 3. vrees 4. moedig 5. nieuw

Analogieën

Onderzoekt het kunnen ontdekken van relaties tussen door woorden en het kunnen toepassen van die gevonden relaties in nieuwe situaties; $a : b = c : \dots?$ (a staat tot b als c staat tot ?)

Voorbeeld: **huizen - stad | bomen -** 1. takken 2. gras 3. bos 4. weg 5. stam

Categorieën

Bij deze subtest wordt het kunnen vinden van een meer of minder logische relatie tussen begrippen onderzocht. De relaties zijn: gelijk, tegengesteld, soort, deel, oorzaak en middel.

Voorbeeld: **regen - nat** 1. gelijk 2. tegengesteld 3. soort 4. deel 5. oorzaak 6. middel

Getallen

Deze subtest heeft betrekking op het logisch kunnen toepassen van rekenregels en rekenoperatoren op een rij getallen.

Voorbeeld: Welk getal moet er in deze rij op het laatste getal volgen?

2 4 6 8 10 12 [10 11 12 13 14]

Rekenen

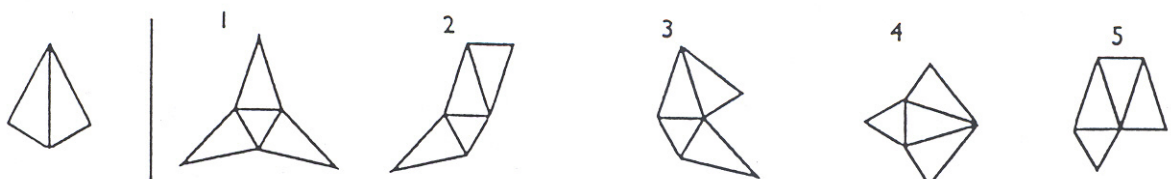
Deze subtest doet een beroep op het snel en goed kunnen toepassen van de vier hoofdbewerkingen van het rekenen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen).

Voorbeeld 1: **8 .. 2 = 10** [x : + -]

Voorbeeld 2: **1 .. 3 = 8 .. 2** [x : + -] [x : + -]

Uitslagen

Onderzoekt het vermogen zich driedimensionale figuren tweedimensionaal te kunnen voorstellen en omgekeerd. Met andere woorden, het in de voorstelling kunnen vouwen van een figuur in het platte vlak tot een object in de ruimte en omgekeerd

NDT (Nederlandse Differentiatietest)

De NDT-2004 geeft naast een IQ-profiel met de cognitieve factoren Redeneervermogen, Verbaal Vermogen en Ruimtelijk inzicht ook een maat voor de capaciteit van het Werkgeheugen en schoolcijfers voor Werktempo en Nauwkeurigheid. Het is een profiel van de cognitieve capaciteiten en van de werkhouding (Werktempo en Nauwkeurigheid) van de leerling. De NDT bestaat uit 10 onderdelen.

1 Plaatjes onthouden

Doet een beroep op het visuele geheugen. Na het aandachtig bekijken van twee reeksen van 20 plaatjes elk, moeten de leerlingen de namen opschrijven van de plaatjes die ze onthouden hebben.

2 Reeksen

Doet een beroep op het redeneervermogen. Rekenkundige reeksen weergegeven met stippen op dobbelstenen en domino's, moeten op de goede manier afgemaakt worden.

3 Figuren

Doet ook een beroep op het redeneervermogen. Een reeks van figuren moet volgens een logische regel afgemaakt worden.

4 Zinnen

Doet een beroep op het verbale vermogen. Het verkeerde woord dat voor een niet kloppende zin zorgt, moet aangestreept worden.

5 Overeenkomsten

Doet een beroep op het verbale vermogen en het redeneervermogen.

6 Draaien

Doet een beroep op het ruimtelijk inzicht. De leerlingen moeten herkennen welke twee figuren teruggedraaid kunnen worden tot het gegeven voorbeeld.

7 Puzzels

Doet ook een beroep op het ruimtelijk inzicht. Twee of drie stukjes worden samengevoegd tot een geheel dat een gegeven basisvorm voorstelt.

8 Woordparen

Doet een beroep op het semantische geheugen. Zinnvolle en niet zinvol bij elkaar horende woordparen moeten onthouden worden.

9 Plaatjes onthouden 2

Bevat een opdracht om voor de tweede keer de namen van de 40 plaatjes van opdracht 1 op te schrijven.

10 Coderen

Doet een beroep op werkt tempo en nauwkeurigheid. Bij gedraaide letters moeten gedurende 3 minuten zoveel mogelijk bij behorende getallen opgeschreven worden.

Wat betekent een IQ-score?

Een IQ-score is een score die aangeeft wat het intelligentieniveau van iemand is in vergelijking met anderen. Bij kinderen wordt dit vaak vergeleken met leeftijdsgenoten. De meeste mensen hebben een IQ dat ligt tussen de 90 en de 110. We noemen dat een gemiddeld IQ. Als iemand een IQ heeft onder de 90 of boven de 110 dan wordt er van een benedengemiddeld of bovengemiddeld IQ gesproken. Bij een IQ onder de 70 spreken we van moeilijk lerend niveau.

IQ alleen is niet genoeg om een goed schooladvies te geven. De leerprestaties en dingen als werkhouding en motivatie zijn ook erg belangrijk bij het geven van een goed schooladvies.

Heel belangrijk!

Het is bij het intelligentieonderzoek heel belangrijk om te onthouden dat het gaat om een momentopname. Als iemand ziek of moe is heeft dit natuurlijk invloed op de test. Bij sommige kinderen kan dyslexie een rol hebben gespeeld bij de uitslag. Er wordt daarom eigenlijk nooit gekeken naar een exacte score. In de tabel ziet u steeds een betrouwbaarheidsinterval staan. Dat betekent dat er een kans is van 95% dat het IQ valt tussen die 2 getallen. Dit zegt meer dan de score van het totaal IQ.

Onderzoek naar het sociaal-emotioneel functioneren en het gedrag

Soms is het zo dat leerlingen niet alleen op leergebied ondersteuning nodig hebben maar ook vanwege hun gedrag of hun sociaal-emotioneel functioneren, bijvoorbeeld omdat ze heel erg onzeker zijn en weinig zelfvertrouwen hebben of omdat ze een niet gemotiveerd zijn voor school en niet een goede werkhouding hebben. Om te kijken of dat zo is, is natuurlijk de informatie van school en van ouders heel belangrijk. De school geeft aan welke hulp een leerling nodig heeft op dit gebied.

Nederlandse Persoonlijkheidsvragenlijst voor Jongeren (NPV-J2).

Om te kijken wat de leerling er zelf van vindt, wordt er een vragenlijst afgenomen. De leerling beantwoordt ruim 100 vragen over zichzelf door bij stellingen ja, nee of een vraagteken te omcirkelen, bijvoorbeeld: Ik ben graag alleen ja ? nee

Zo wordt een beeld gevormd van hoe de leerling zichzelf ziet. Voor sommige leerlingen is dit best moeilijk omdat ze het moeilijk vinden om over zichzelf na te denken of omdat ze graag willen dat anderen een positief beeld van ze hebben. In de tabel in het verslag staat dus hoe de leerling zichzelf ziet, niet hoe anderen de leerling zien. De lijst geeft een beeld van de leerling op 5 gebieden/schalen:

1. *Inadequatie*: als leerlingen hoog scoren op deze schaal betekent dit dat ze aangeven last te hebben van onzekerheid, (faal)angst en spanningen, een wat sombere stemming, vage lichamelijke klachten en/of minderwaardigheidsgevoelens.
2. *Volharding*: leerlingen die hoog scoren op deze schaal zetten zich goed in op school, hebben doorzettingsvermogen en proberen zich aan afspraken te houden. Ze willen het graag goed doen. Kinderen die laag scoren geven aan dat ze slordig en ongestructureerd werken en minde gemotiveerd zijn voor school.
3. *Sociale Inadequatie*: leerlingen die hoog scoren voelen zich in contacten met anderen onzeker en kunnen het moeilijk vinden met anderen om te gaan. Ze trekken zich soms terug uit contacten met anderen.
4. *Recalcitrantie*: leerlingen die hoog scoren hebben weinig vertrouwen in anderen en kunnen vanuit dat wantrouwen zich tegen anderen afzetten.
5. *Dominantie*: leerlingen die hoog scoren op deze schaal willen graag grip houden op hun omgeving. Ze willen graag zelf de regels bepalen en kunnen bazig zijn.

Misschien heeft u zelf wel eens een vragenlijst ingevuld. U weet dan hoe moeilijk het kan zijn dit goed te doen. Of je graag alleen bent kan bijvoorbeeld afhangen van een situatie (na een drukke werkdag ben je misschien graag alleen, terwijl je in je vakantie graag mensen om je heen hebt). Voor kinderen kan het ook heel moeilijk zijn om dit goed in te vullen. We proberen daarom altijd een totaal beeld te maken door de testgegevens te combineren met de informatie van de basisschool.

Prestatie Motivatie Test voor Kinderen (PMT-K2)

De PMT-K is een test die informatie geeft over hoe belangrijk kinderen het vinden om goed te presteren (prestatie-motivatie) en over faalangst. Er wordt onderscheid gemaakt tussen positieve en negatieve faalangst. Kinderen die positieve faalangst hebben, voelen wel spanning wanneer ze een prestatie moeten leveren, maar deze spanning werkt voor hen positief. Ze werken vaak beter onder tijdsdruk en wanneer ze het gevoel hebben dat iets echt af moet. Kinderen die negatieve faalangst hebben, krijgen in dit soort situaties juist zoveel spanning dat het een negatief gevolg heeft voor de prestaties. Ze krijgen dan bijvoorbeeld een blackout.

Apeldoornse Vragenlijst (AVL)

Bij sommige leerlingen is een extra vragenlijst afgenomen. Deze vragenlijst heeft 22 stellingen waarbij de leerkracht op een 6-punts schaal moet aangeven in hoeverre dit op de leerling van toepassing is. De lijst geeft een score op 4 schalen:

1. *Egocentrisme*: de neiging om zichzelf centraal te stellen in de interactie met anderen
2. *Zelfwaardering*: het vertrouwen van de leerling in het eigen kunnen.
3. *Taakgerichtheid*: het vermogen om zich langere tijd op één taak te richten.
4. *Sociabiliteit*: het vermogen van de leerling om positieve sociale relaties aan te gaan.

